

УДК 351:339.5:620

*В. Ю. Улида,
здобувач Навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків
В. А. Андронов,
професор з наукової роботи,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків*

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ

V. Ulida,
applicant of Educational-scientific-production center, National University of Civil Protection of Ukraine
V. Andronov,
Vice-Rector for Research, National University of Civil Protection of Ukraine

MECHANISM OF STATE REGULATION OF THE FOREIGN TRADE ACTIVITIES IN ELECTRIC POWER INDUSTRY SPHERE

У статті запропоновано визначення та структуру механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики. В якості технології даного механізму виступає модель структурних перетворень державного регулювання в сфері електроенергетики.

The definition and structure of the mechanism of state regulation of foreign trade activities in electric power industry sphere are offered in the article. The model of structural transformations of state regulation in electric power industry sphere is the technology of the given mechanism.

*Ключові слова: механізм, державне регулювання, зовнішньоекономічна діяльність, сфера електроенергетики, модель.
Key words: mechanism, state regulation, foreign trade activities, electric power industry sphere, model.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Ефективне державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики відіграє ключову роль для подальшого розвитку України, яка повинна орієнтуватися на зовнішні ринки енергоресурсів враховуючи те, що вона має необхідний потенціал для активізації інтеграційних процесів у контексті розвитку інфраструктури сфери електроенергетики та приєднан-

ня до європейських енергетичних систем. Все вищезазначене підтверджує актуальність обраної теми дослідження.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Механізми державного регулювання в сфері електроенергетики досліджувалися в наукових

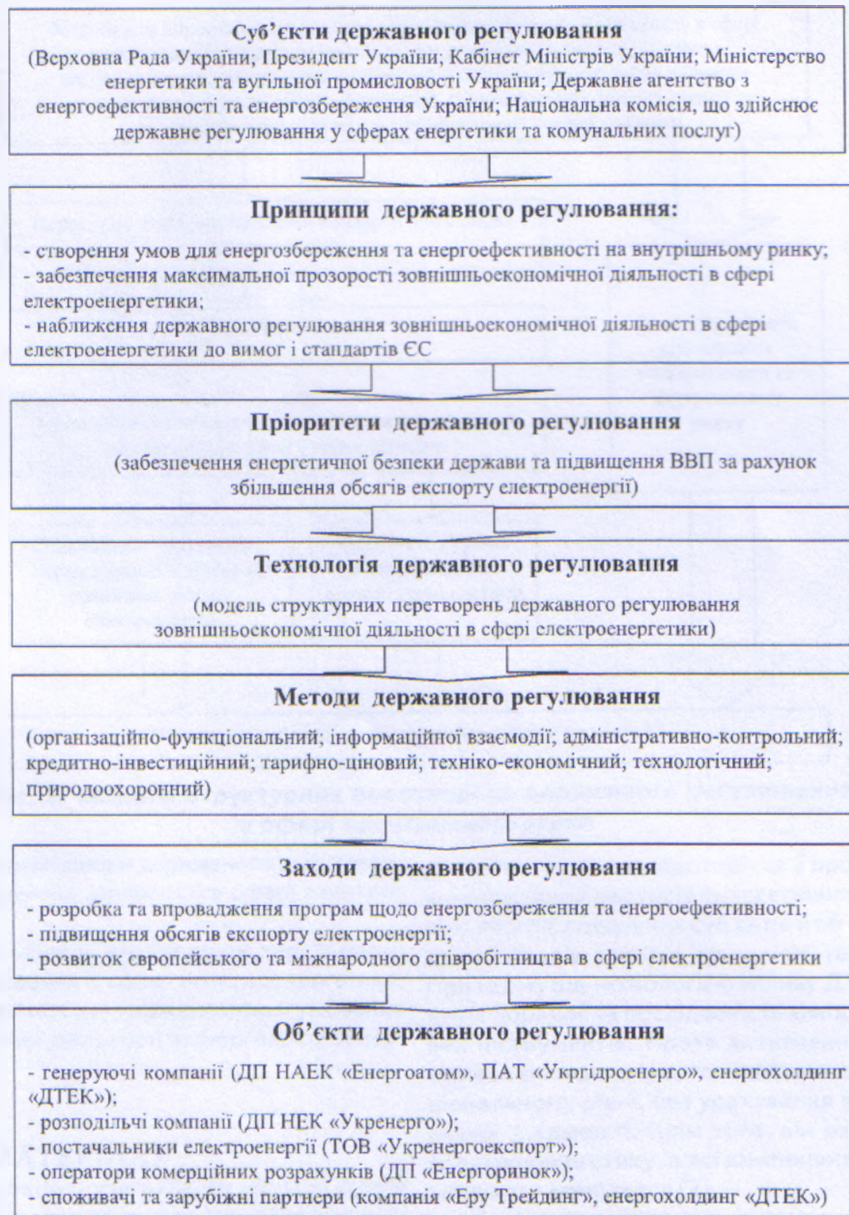

Рис. 1. Механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики

напрацюваннях багатьох видатних вчених, зокрема, таких, як: О.М. Суходоля [3], Д.Ю. Дрожжин [2], О.І. Цапко-Піддубна [5], Г.О. Дзяна [1], Т.Д. Таукешева [4] та ін.

Проте, що стосується визначення "механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики", то в науковій літературі присутні лише подібні дефініції. Здебільшого подібні дослідження присвячені механізмам державного регулювання в сфері енергоефективності. Що стосується механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в зазначеній сфері, то зазначене питання залишається невисвітленим.

Відповідно, актуальною і необхідною є розробка та впровадження дієвих механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики, які дозволили б урахувати всі особливості націо-

нального електроенергетичного ринку, підтримати енергетичну безпеку держави та забезпечити сталий експорт електроенергії, що, в свою чергу, дозволить суттєво підвищити рівень конкурентоспроможності України на світовому рівні.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розробка механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно поставити та вирішити такі завдання:

— узагальнити наукові думки стосовно механізмів державного регулювання в сфері електроенергетики;

— сформулювати визначення механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики;

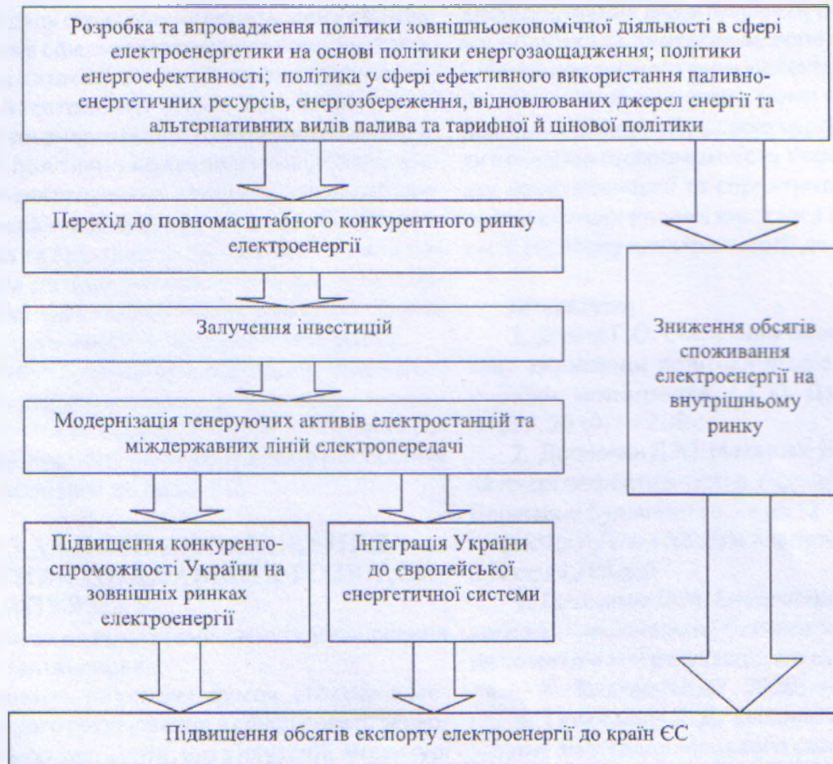

Рис. 2. Модель структурних перетворень державного регулювання в сфері електроенергетики

— запропонувати механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики;

— побудувати модель структурних перетворень державного регулювання в сфері електроенергетики, яка є технологією механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

По-перше, необхідно узагальнити наукові думки стосовно механізмів державного регулювання в сфері електроенергетики. Так, О.М. Суходоля здійснив дослідження теоретико-методологічних засад механізмів державного регулювання в сфері енергоефективності з виділенням закономірностей впливу різнохарактерних факторів на енергоефективність економіки в цілому. Крім того, даний автор здійснив уточнення системи оцінки індикаторів стану енергоефективності з визначенням пріоритетності відповідних управлінських заходів. Вчений запропонував шляхи вдосконалення механізмів державного регулювання в сфері енергоефективності, а також дослідив систему цілей, зміст та типи відповідних дій управлінського характеру [3].

Так, Д.Ю. Дрожжин досліджує механізм державного регулювання енергоефективності, який описує як послідовне й упорядковане застосування органами державної влади на основі певних принципів комплексу інструментів, методів, способів та важелів впливу з метою забезпечення державної політики енергоефективності. Крім того, автор зазначає, що дане поняття можна розглядати в якості способу, що

дозволяє подолати протиріччя в процесі оптимізації використання ресурсів енергетичного типу, та основою якого є поєднання суб'єктів й об'єктів, цілей і завдань, методів, заходів, принципів, технологій впливу. При цьому під технологією впливу Д.Ю. Дрожжин розуміє порядок та послідовність використання впливових інструментів. Проте зазначений механізм стосується виключно енергоефективності на загальнонаціональному рівні, без урахування зовнішньоекономічної діяльності. Крім того, він охоплює не тільки електроенергетику, а всі компоненти паливно-енергетичного комплексу [2].

За результатами узагальнення наукових думок у статті пропонується визначити механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики як сукупність корелюючих компонентів, що спрямовані на впровадження ключових принципів і пріоритетів державної зовнішньоекономічної політики в сфері електроенергетики відносно активізації міжнародного співробітництва, яке полягає в можливості здійснення зовнішньоторговельних операцій щодо реалізації електроенергії зарубіжним партнерам на фоні забезпечення потреб у її постачанні на внутрішньому ринку.

Відповідно, в статті пропонується механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики (рис. 1).

У зазначеному механізмі, на відміну від існуючих, в якості технології державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики виступає модель структурних перетворень державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики (рис. 2).

Наведена модель структурних перетворень державного регулювання в сфері електроенергетики ґрунтується на дотриманні державної зовнішньоекономічної політики в сфері електроенергетики, яка базується на принципах політики енергозаощадження; політики енергоефективності; політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива та тарифної й цінової політики та передбачає перехід до повномасштабного конкурентного ринку електроенергії та паралельне зниження обсягів споживання електроенергії на внутрішньому ринку.

Це, в свою чергу, дозволить підвищити конкурентоспроможність України на зовнішніх ринках електроенергії та сприятиме інтеграції України до європейської енергетичної системи з метою підвищення обсягів експорту електроенергії до країн ЄС.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, за результатами даного дослідження було отримано такі висновки.

1. Узагальнення наукових думок стосовно механізмів державного регулювання в сфері електроенергетики уможливило зазначити, що в науковій літературі відсутнє поняття "механізм державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики". Здебільшого подібні дослідження присвячені механізмам державного регулювання в сфері енергоефективності. Що стосується механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в зазначеній сфері, то зазначене питання залишається невисвітленим.

2. Сформульовано визначення механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики в якості сукупності корелюючих компонентів, що спрямовані на впровадження ключових принципів і пріоритетів державної зовнішньоекономічної політики в сфері електроенергетики відносно активізації міжнародного співробітництва, яке полягає в можливості здійснення зовнішньоторговельних операцій щодо реалізації електроенергії зарубіжним партнерам на фоні забезпечення потреб у її постачанні на внутрішньому ринку.

3. Запропоновано якісно новий підхід до побудови механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики, який містить такі компоненти: суб'єкти, принципи, пріоритети, технологія, методи, заходи та об'єкти регулювання. В описаному механізмі, на відміну від існуючих, в якості технології виступає модель структурних перетворень державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в сфері електроенергетики.

4. Побудовано модель структурних перетворень державного регулювання в сфері електроенергетики, яка ґрунтується на дотриманні державної зовнішньоекономічної політики в сфері електроенергетики, яка базується на принципах політики енергозаощадження; політики енергоефективності; політики у сфері ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та

альтернативних видів палива, а також тарифної й цінової політики та передбачає перехід до повномасштабного конкурентного ринку електроенергії та паралельне зниження обсягів споживання електроенергії на внутрішньому ринку, що, в свою чергу, дозволить підвищити конкурентоспроможність України на зовнішніх ринках електроенергії та сприятиме її інтеграції до європейської енергетичної системи з метою підвищення обсягів експорту електроенергії до країн ЄС.

Література:

1. Дзяна Г.О. Соціально-економічні аспекти реалізації державної політики у сфері енергозбереження України: монографія / Г.О. Дзяна. — Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010. — 208 с.

2. Дрожин Д.Ю. Механізм державного регулювання енергоефективності в Україні / Д.Ю. Дрожин // Державне будівництво. — 2012. — № 2. — Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/06.pdf>

3. Суходоля О.М. Енергоефективність економіки в контексті національної безпеки: методологія дослідження та механізми реалізації: монографія / О.М. Суходоля. — К.: Вид-во НАДУ, 2006. — 424 с.

4. Таукешева Т.Д. Бюджетна децентралізація як чинник зміцнення місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс] / Т.Д. Таукешева, Г.В. Даудова // Теорія та практика державного управління. — 2015. — Вип. 1 (49). — Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-1/doc/3/02.pdf>

5. Цапко-Піддубна О.І. Аналіз механізмів реалізації політики енергоефективності / О.І. Цапко-Піддубна // Науковий вісн. НЛТУ України. — 2009. — Вип. 19.11. — С. 300—311.

References:

1. Dzyana, G. O. (2010), *Social`no-ekonomichni aspekty` realizaciyi derzhavnoyi polity`ky` u sferi energozberezhennya Ukrayiny* [Social and economic aspects of realization of state policy in the sphere of energy saving in Ukraine], Lviv, Ukraine.

2. Drozhyn, D. Yu. (2012), "Mechanizm derzhavnogo reguluyannya energoefekty`vnosti v Ukrayini", *State construction*, vol. 2, available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/06.pdf> (Accessed 20 April 2016).

3. Suxodolya, O. M. (2006), *Energoefekty`vnist` ekonomiky` v konteksti nacional`noyi bezpeky` : metodologiya doslidzhennya ta mexanizmy` realizaciyi* [Energy safety of economics in the context of national safety: methodology of research and mechanisms of realization], Kyiv, Ukraine.

4. Taukesheva, T. D. (2015), "Budget decentralization like factor of strengthening of local government in Ukraine", *Theory and practice of public administration*, vol. 1(49), available at: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-1/doc/3/02.pdf> (Accessed 20 April 2016).

5. Zapko-Piddubna, O. I. (2009), "Analysis of mechanisms of realization of energy safety policy", *Scientific journal of NLTU of Ukraine*, vol. 19.11, pp. 300—311.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2016 р.